

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De SS. martyribus, Nereo, Achilleo, Domitilla &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Guillelmus Prouinciæ gubernator, & vita & exitus illius ostendit: quippe qui per sancti viri merita & fida obsequia, B. Benedicti habitum induere meruit. Erkenboldus etiam, Syluiniacensis loci prouisor fidelissimus, idemque inter suos clarissimus, & adiacentis patriæ pater, pauperumque tutor fortissimus, quàm insigni erga beatum Maiolum animi deuotione fuerit, locus, quem diximus, abundè confirmat, ab illo & ante & post obitum semper memorandi patris, & ædificijs, & diuitijs, & multiplici ornamento excultus ac nobilitatus, ita vt regiam quandam ea in re liberalitatem exhibuisse videatur. Quique nunc adhuc superest, & honoris eius & nominis hæres, benignè se gerit erga locum illum, nec eius habitatores damno vllò afficit.

Ita nimirum glorificatus & magnificatus est beatus Maiolus, Christi cum gratia præueniente, in conspectu regum & principum & coram omni populo, vt possit etiam in ipsum quadrare, quod de Moyse dicit Ecclesiasticus: Glorificauit illum in conspectu regum, & ostendit illi gloriam suam. Hugo quoque Gallorum rex, quoties illum vidit, humiliter ac deuotè eum suscepit, & valdè honorificè tractauit: idemque quodam tempore rogauit eum, vt ad ipsum veniret, idque eo animo, vt sancti Dionysij monasterium eius consilio & ope rectius posset constitui. Non recusauit vir sanctus, iterque latus suscepit, regis voluntati obsecundans, sed cum Syluiniacum peruenisset, Deo vocante, plenus dierum & sanctitatis, ex hac vita migravit quinto Idus Maij, sexta feria illucescente post sacratissimam solennitatem, qua Christus ascendit in caelum, & fidei seruo suo Maiolo post se scandendi viam ostendit. Quod vbi comperit Hugo rex, sua præsentia & regis muneribus eius exequias cohonestauit & tumulum, vbi præstante Domino, multa facta sunt & fiunt miracula, permultisque plurima & præstata sunt & præstantur beneficia, quæ prænimia & multitudine & magnitudine commemorari non possunt. Sanantur illic morbidi omnes, paralytici, claudi, febricitantes, cæci, dæmoniacy, & incerto quodam igne terribiliter & miserabiliter inflammati. Quisquis etiam cum deuotione in quacunque afflictione & necessitate opem illic poscit fidelitè, voti sui compos effectus, redit ad sua sospes & gaudens, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui viuit & regnat cum patre in vnitæ spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

Cap. 13.

Ecli. 45.
Hugo rex
Gallorum.Beati viri
felicissimus
obitus.Multa ad
eius sepul-
crum facta
miracula.

SS. NEREI ET ACHILLEI, ITEM QVE S. DOMITILLÆ ET QVORVNDAM ALIORVM ILLVSTRE

martyrium, quod quidam anonymus se scribit de Græcis conuertisse, probaturque etiam doctissimis viris, & consentiunt vetustissima Martyrologia, quæ non paucis locis etiam ad verbum quædam hinc mutuata sunt. Dictio plerunque in gratiam

Lectoris nonnihil expolita est per F.

Laur. Surium.

PRAEFATIO INTERPRETIS.

NISI studia Catholicorum securitatis suæ somno torperent, nulla posset ratione impietas hæreseos, limites inuadere pietatis. Sed ad euigilandum nos stimulis suis illi excitant: & tamen fastidiosi, dum strenuè & sollicitè illis obuiare non curamus, agnos negligimus, & ex ouili amittimus, luporum moribus sine dubio laceros & deuorandos. Itaque sollicitudinem orthodoxorum, qui ante nos fuerunt, imitari cupiens, aliquot prouinciæ nostræ martyria collegi, & ex Græcis Latina feci, exemplum proponens aliarum prouinciarum studiosis, vt sicut nos in nostra, ita illi in suis prouincijs transferant peracta martyria: vt populi excolentes & venerantes eos, quos pro nomine Domini nostri Iesu Christi passos cognoscunt, discant, quo bellandi studio victoriarum triumphos agentes, ad regem suum latantes atque ouantes peruenire meruerint. Primam itaque ad ædificationem omnium, qui cupiunt placere Deo, sumamus Domitillam nobilissimam virginem, neptem Domitiani Imperatoris.

Hic locus
in MS. co-
dicibus val-
dè obscurus
est.

HISTORIA.

T 3

Hæc

Cap. 1.
Mai. 12.
quod ad Ne-
reum & A-
chilleu atti-
net.

Virginita-
tis amissa
& matrimo-
nii incom-
moda.

Cap. 2.

Encomia
sanctae vir-
ginitatis.

AE C Domitilla habuit Nereum & Achilleum eunuchos cubicularios, quos beatissimus Petrus Apostolus Christo lucratus fuerat. Cum viderent autem illi dominam suam gemmis ornari & purpureis atque auro textis vestibus indui, dixerunt ei; Si id studij & operæ, quod ponis in ornando corpore, ut filium consulis Arrelianum meritum accipias, ad animæ ornatum transferres, immortalæ Dei filium regem omnium seculorum posses sponsum & maritum habere, qui te quoque efficeret immortalæ, & neque tibi, neque ornamentis tuis quicquam unquam de perpetuitate decedere pateretur. Respondit Domitilla; Ecce qua vero hominis potest esse maior charitas, quam complecti matrimonium, suscipere liberos, per quos dulcissima posteritas propagetur, & tam generis dignitas, quam nominis memoria conseruetur? Contra autem, quam asperum & immane est, delectationes contemnere, vitæ suauitate non perfrui, & perinde quasi non sis editus in hanc lucem, quæ corpori iucunda & plausibilia sunt, fastidire? Nereus dixit; Tu quidem momentaneas delectationes vides? quæ verò postea sequuntur, diuturna pericula non vides. Primum enim, cum integritatem, cum qua nata es, tibi eripuerint, amisso nomine virginis, mulier vocaris! & quæ nunquam ingenuitati tuæ ne ipsos quidem parentes dominari passâ es, corporis tui dominum patieris hominem extraneum, qui te ceu vilissimo mancipio abutatur, nec æquo ferat animo vilius unquam te colloquio perfrui, ne ipsos quidem notos, non affines, non nutrices, non vernaculos tecum nutritos, tibi sinat esse affabiles. Periclitabitur visus, itemque auditus, & quicquid etiam simplici & candido animo feceris, suspicioni erit obnoxium. Respondit Domitilla; Scio matrem meam habuisse patrem meum virum zelotypum, & his iniurijs longo tempore esse exagitatam. Sed num ego propterea quoque talem sum habitura maritum? Achilleus dixit; Sponsi plerique omnes ante nuptias modestos & perquam humanos se simulant: at postea totos sese produnt: & si sint libidinosi, ancillas amant, easque etiam tum, cum dominas suas contemnunt & ducunt pro nihilo, superba & iracunda contentione defendunt, & non verbis duntaxat, sed etiam verberibus vlciscuntur: cumque iniurius sermo, etiam à pia parente dictus, vix æqualiter toleretur, horum & pugnos durissimos & truces calcium ictus ferre oportet.

Sed esto, neque libidinibus deditus, neque zelotypus sit sponsum, sed blandus etiam & commodus: verum etiam tum, quæ sint coniugi expectanda incommoda, vid eam. Conceptum vteri pondus die noctuque gestabit inuita: quo pondere fit, ut sit meticulosa, ægra, pallida, vix suis pedibus valens ingredi, cibosque salubres fastidians, noxijs delectetur. Iam si sinus ipse interior aut calore immodico, aut nimio frigore, siue etiam macie aut pinguedine plus æquo affectus sit, inde tot morbi existunt: cum quibus solent multi edi in hanc lucem, quales sunt incurui, claudi, strabi, muti, vlcerosi, dæmoniacy, quibus plerunque prius adhibendus sit exorcista, quam nutrix: ut nihil dicamus de partibus illis, qui suas matres necdum editi perimunt: vbi non solum obstetricibus, sed etiam viris ignotis, pura medicis, sæpè eiusmodi naturæ secreta incommoda, cum multa verecundia detegi necesse est. His ab Achilleo dictis, Nereus subiunxit; O quam beata est sancta virginitas, harum calamitatum expers, amabilis Deo, chara spiritibus angelicis: quam qui obrinet, similis Deo est: ea autem destitutus, hæcenus Dei perdidit similitudinem, quatenus integritatem perdidit, & corruptioni obnoxius est. Et potest quidem mulier, si corrupta sit, culpam poenitentia abolere, integritatem verò recuperare nunquam potest. Quanta igitur amentia est, alienæ velle subdi libidini! quantæ imprudentia, qui possit cum gaudio, angelorumque & hominum applausu expectare integritatis præmia & coronam sempiternam, eum per lamenta poenitentia postea eò conuicti debere, ut possit pollutionis obtinere veniam? Et quidem sanctitas omnis, si vel voluntate vel necessitate aliqua amissa sit, ad statum suum & pristinam gloriam per poenitentiam reuocari potest: sola virginitas, si semel prodita sit, manet irreparabilis. Culpa eius amissa, lachrymis poenitentia potest elui: ipsa verò in pristinum gradum restitui non potest. Denique perditam omnia recuperare licet: virginitas, si prostituta sit, nullam admittit instaurationem. Nam etiam, si mulier corrupta, per poenitentiam potest ad culpam indulgentiam peruenire, nul-
la ta.

re, nulla tamen ratione consequi id potest, vt virgo sit, sicut creata est, semel amissa integritate, in qua nata fuit. Est autem certè sancta virginitas grata in primis & familiaris Deo patri, & filio, & Spiritui sancto. Vt enim regina, omnium nobilium & illustrium matronarum personis antefertur: ita virginitas ceteras virtutes antecellit, proximique à martyrio locum optinet. Blanditur ei fides, amplectitur eam spes, osculatur charitas: patientia, mundi contemptus, perseuerantia, vigilantia, constantia, hospitalitas, misericordia, pia sollicitudo, scientia, probitas ei obsequuntur: quæ sunt paradisi flores immarcescibiles, & in angelicis pratis atq; memoribus sanctos spirant odores, vbi vita æterna naribus hauritur, vbi aër ipse tantam ex se diffundit odoris suauitatem, vt quisquis eum naribus attraxerit, deinceps non possit mœrore affici, non morbo vllò corripitur, sed lætus semper sit, de vitæ immortalitate securus.

Virginitas Deo gratissima.

Vita beata in cælis.

Cùm hæc essent à Nereo dicta, Achilleus ait: Quæ frater meus iam commemorauit, per exigua sunt, tanquam si quis ex immenso flumine sextarium vnum hauriat, qui potest quidem copiosissimi fluminis esse quædam delibatio, sed nullo pacto aquarum eius copiam omnem comprehendere potest. Ita etiam vitæ illius infinita gaudia & voluptates sermo nullus explicat, nulla capit cogitatio, nulla disputatio complectitur. At verò neque in hoc seculo virginitas perdit decus & ingenuitatem suam. Non timet viri insultus, non est subdita homini corruptori, qui mundam contaminat, resignat ob signatam, violat integram, liberam redigit in seruitutem, & quæ à Deo condita est ingenua, eidemque & sanctis omnibus chara est, eam violenter cogit esse suæ libidinis ancillam, deinde intra domesticos parietes, haud aliter atque in priuata custodia, seruat inclusam, non patitur ab alijs saluari, nec parentibus eam inuisendi facit copiam: nutritores, nutrices, affines velut hostes quosdam ab eius consolatione & colloquio excludit, & ne ipsis quidem infantibus liberam facit cum ea loquendi potestatem, veritus ne illi parentibus eius prodant, quibus ea ab ipso afficiatur iniurijs, qui cùm adhuc esset sponsus, virgini fallacissimè blandiri consueuerat. Mentior, si non hæc ita acciderint, & non minora etiam à me dicta sint, quàm soleat exercere in coniuges maritorum superbia, agente partim angelo Dei sancto, virginittatis patrono, quòd hanc prostituere voluerit, atq; è suo excludere prædio eam, quæ vnà cum ipsa nata fuit, in eiusque locum succedere permiserit inimicam corruptionem, quæ ad id vsque temporis nunquam ibi locum habuit.

Cap. 3.

Mariti plerique quam sint duri in coniuges.

Facianus autem angelum Deitæ eam compellantem. Dic mihi mulier, in quo te legit virginitas, vt illam à te eicias; & eius inimicam corruptionem admittas? Cùm è matris utero prodires, tecum perpetuò permansit, tecum lactata est, tecum inter infantia vagitus, inter blandimenta & nutrimenta, inter tædia & molestias perseuerauit. Cùm ægotares, cùm vigilares, dormires, surgeres, assideres, vestireris, ornareris, esurires, epulareris, semper tibi præstò fuit. Non deferuit operam literis dantem, non catechumenam, non baptismate ablutam, non Christi sanguine consecratam. Tecum venit ad nuptias Christi & Ecclesiæ, vbi thalamus eius, gemmis virtutum instructus, mundarum mentium ornamentis quotidie decoratur. Ex quibus nuptijs quotidie nascuntur innumeri, patre Christo, matre Ecclesiæ, nec tamen amouetur thalamus, quandoquidem Christus pater nunquam desinit sponsus esse, nunquam mater Ecclesiæ sponsa. Semper enim Christus & pater & sponsus est: semper Ecclesiæ & mater & sponsa est, nec parere cessans, nec immaculatæ virginitatis vlla sentiens dispendia. Ex Christi enim castissimis amplexibus integritas non minuitur, sed augetur: & Ecclesiæ patriens, augmenta potius capit, quàm vlla detrimenta virginitatis, cuius ornamenta vario gemmarum splendore coruscant: ex cuius ore mellita diuinæ legis eloquia manant, & perpetua profluunt virginibus blandimenta. O felix & sancta virginitas, quæ etiam in terris degens inter homines peccatores, magnis fruere gaudijs, quibus tandem poteris inter angelos in cælis, qua te illi complectentur beneuolentia? quis illic erit decor tuus, gemmas vincens omnes quauis preciosissimas? Semper illic aderit tibi iuuenis speciosissimus, Christus rex, regis omnipotentis filius, splendidus, auricomus, diadematus, solis radios suo fulgore obscurans, tibi perpetuò blandiens, & gaudia sempiterna concilians. Elige nunc igitur Domitilla, quem velis? vel hunc æternum, perpetuas adferentem delicias & bona sempiterna: vel hominem mortalem, cum quo eius pariter deliciae sint interiturae.

Nuptiæ Christi & Ecclesiæ.

Virginum gloria in cælis.

Hæc & id genus alia multa prosequentibus Nereo & Achilleo, Domitilla virgo prudentissima dixit: Vtinam iam olim diuina hæc scientia mihi obtigisset? certè nunquam

sponsæ nomen suscepissem, & sine labore mihi hunc titulum sumerem? & sicut baptizata idolorum cultui valescens, ita hac ratione instructa, carnale hoc commercium respuissem. At nunc quando Deus sermone oris vestri voluit lucrari animam meam, non dubito quin etiam rationem vobis indicaturus sit, qua possit per vos effici id, quod pro eius amore optamus. Deinde Nereus & Achilleus abigerunt ad S. Clementem Episcopum, eique dixerunt; Licet gloria tua sit omnis in Domino Iesu Christo, nec humana dignitate glories, at tamen non ignoramus; Clementem Consulem, patris tui germanum fratrem fuisse. Cuius soror Plautilla nos infantulos emit? & quando à Petro Apostolo verbum vitæ audiens credit & baptizata est, nos vna cum filia sua Domitilla sacro baptismate voluit initiari. Eodem autem anno Petrus Apostolus per martyrium migravit ad Christum; & Plautilla quoque diem suum obiit. Porro Domitilla filia eius, cum Aurelianus illustrem haberet sponsum, à nostra paruitate didicit sermonem, quem nos ab ore Apostoli accepimus, quod virgo, Christi amore in virginitate perseverans, ipsum habeat sponsum; & cum illo delicijs & gaudijs fruatur sempiternis. His itaque & eius generis alijs à nobis acceptis, cupit virginitatis suæ votum manûs tuæ velamento sacrari. Respondit Clemens Pontifex; Tempus adest, ut video, quo & mea, & vestra, & illius vocatio ad martyrij palmam pertingat. Sed quia præceptum Domini est, ne timeamus eos, qui corpus occidunt: contemnamus hominem mortalem; & principi vitæ sempiternæ modis omnibus parere nitamur. His dictis, abiit ad Domitillam; eamque consecrauit. At quia longum est ordine commemorare, quæ mala passâ sit à sponso Aureliano furijs exagitato, ad huius historiæ calcem ea reijcimus. Impetrauit autem à Domitiano principe, ut si sacrificare nolle, in * Pontiam insulam relegeretur; sperans se illo in exilio animum virginis à persecutionis proposito deducturum.

Plautilla
mater S.
Domitillæ.

Matth. 10.

S. Domitillæ
exilium.
* Pontianâ

Cap. 6.
Furius &
Priscus ma-
lefici.

Cum igitur in ea insula exularet, adessentque ei Nereus & Achilleus, erant illic etiam duo malefici, Simonis Magi discipuli, Furius & Priscus, propter artes magicas eò relegati. Hi magicis præstigijs penè omnes insulæ incolas eò adduxerant, ut Simonem Magum ceu Dei filium colerent; Petrum autem Apostolum præter meritum inimico in illum animo fuisse sentirent. Opponebant autem se illis Nereus & Achilleus, dixeruntque hominibus in insula illa degentibus; Marcellum nostris, Marci præfeti Urbis filium? Responderunt illi; Ecquis verò illum ignoret? Nereo rursus & Achilleo dicentibus; Admittitis ne huius de Simone & Petro testimonium? aiebant; Nimis ille delirat, qui tanto viro fidem adhibere non vult. Nereus & Achilleus dixerunt; Date ergo hoc salutem vestram, ut donec illi nos scribamus, & ille nobis respondeat, ab horum vos doctrina subducatis. Vbi autem nos scripserimus, eligatis vnum ex vobis, qui epistolam nostram ad eum perferat, quam nos quidem vobis presentibus cupimus recitari, sicut & illius responsum. Nerei autem & Achillei epistola hæc est;

Cap. 7.
Epistola
Nerei &
Achillei ad
Marcellum.

Nereus & Achilleus serui Christi Iesu, fratri & condiscipulo Marcello æternam salutem. In Pontianâ insulâ ergastulum relegati propter nomen Domini nostri Iesu Christi, gaudemus quidem, sed gaudium nostrum perturbant Furius & Priscus, discipuli Simonis, qui propter artes magicas huc in exilium deportati sunt. Aiunt illi à culpa alienum fuisse Simonem, porro Apostolum Petrum sine causa eum execratum esse. Cumque diceremus nos insulæ habitatoribus, ne commodarent eis fidem, memorauimus illustrem & idoneam personam tuam, quæ possit scriptis ipsos efficere certiores, cuiusmodi fuerit Simonis Magi vita, & quemadmodum, cum eius fueris discipulus, res eius omnes benè cognitâs & exploratas habeas; quas oramus ut perscribere ne graueris, ut homines innoxij ab horum fraudibus & imposturis liberentur. Gratia Domini nostri Iesu Christi tecum.

Cap. 8.
Marcelli
responsum.

Marcellus seruus Christi, sanctis confessoribus Nereo & Achilleo; Lectis litteris vestris, gaudio sum repletus, quod intelligerem vos in fide constantes esse, & pro veritate certare viriliter. Et quia scribitis obiectam vobis Simonis innocentiam, retexam partim vitam illius, ut ex paucis cætera colligantur. Ego quidem, cum in eius me disciplinam tradidissem, posteaquam animaduerti hominem esse malignum, & infantium trucidatorem, itemque maleficum & perfractorem, discessi ab illo, & me ad dominum meum S. Petrum Apostolum adiunxi; quem cum Simon magum diceret, & populum Romanum eius odio inflammaret, derepentè eo loco, vbi Petrum Simon infimulabat, vidua transijt cum multa populi frequentia, filium vni-

Simonis
Magi histo-
ria breuis.

cum efferens tristissima. Id ut vidit S. Petrus, ait ad populum: Simoni credentem; Deponatis efferetro defunctum hominem, & qui eum excitavit, eius veram esse fidem sentiat. Cum populus ita fecisset, Simon dixit; Si ego hunc vitæ reddidero, num vos Petrum interficietis? Respondit omnis turba; Vivum eum concremabimus. Mox Simon dæmonum opera id effecit, ut non nihil moueretur cadaver. Eo viso, sublati vocibus populus Simonem prædicat, Petro exitium minatur. At Petrus vix impetrato silentio, ait; Si vivit, loquatur, ambulet, cibum capiat, reuertatur ad aedes suas. Si id non fecerit, non dubitetis fallacem esse Simonem. Tum vna voce clamavit populus; Nisi id effecerit Simon, poenam, qua voluit affici Petrum, ipse luat. Simon verò iram simulans, fugere voluit; sed populus cum multa exprobratione eum detinuit. Porrò Apostolus Petrus ad cælum manus tollens, infirmos curate, mortuos suscite; excita puerum hunc, ut omnis hæc turba cognoscat te esse Deum, nec alium præter te, qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas in secula seculorum. Mox puer exurgens, & ad Petri Apostoli pedes se abiciens, ait; Vidi Dominum Iesum Christum iubentem angelis, ut propter preces tuas me orphanum restituerent viduæ matri meæ. Tunc populus exclamans; Vnus, inquit, est Deus, quem Petrus prædicat. Simon autem per præstigias caput canis sibi fingens, fugam capessabat, sed eum retentum cum populus vellet flammis comburere, Petrus ita dixit; Præceptor noster docuit nos pro malis bona reddere; fecitque, ut Simon dimitteretur. Is verò ut ad me venit, putans me quid actum esset, nescire; canem ingentem ligavit ad aditum domus meæ, dicens; Videamus, num sit pro more ad te ingressus Petrus. Post horam vnam veniens Petrus, signo crucis edito solvit canem, iussitque eum dicere Simoni, ut cessaret dæmonum opera fallere populum, pro quo Christus sanguinem suum fudisset. His ego visis, accurre ad Petrum, eumque reuerenter excepi in domum meam; porrò Simonem cum cane expuli. Et canis quidem omnibus se blandum exhibens, solum Simonem persequebatur; cumque eum prostravisset, Petrus in Christi nomine præcepit ei, ne vllum corpori eius morium inferret. Et corpus quidem non attigit, sed vestes adeo laceravit, ut nulla pars corporis tecta maneret. Populus verò, & inprimis pueri vna cum canem eum insectantes, extra urbis mœnia ceu lupum expulerunt; quam ille ignominiam non ferens, toto anno delituit. Postea Neroni commendatus est, qui eum in suam amicitiam admisit, homo improbus seipso nequiores. Apparuit autem in visione Dominus Petro Apostolo, dicens; Simon & Nero, pleni malo dæmone, aduersum te cogitant; sed ne timeas; ego tecum sum, adiungamque tibi Paulum Apostolum, cras urbem ingressurum, pariterque post menses septem cum Simone confligetis, eoque superato & in tarrarum detruso, simul ad me victores peruenietis. Altera die venit Paulus Romam; quo autem pacto cum Simone congressi sint, cum vos ipsi eorum sitis intuiti, superfluum mihi visus sum apud vos velle referre; maxime cum S. Linus ad Orientis Ecclesias omnem passionis eorum feriem Græcè perscripserit. De Petronilla verò, filia Petri Apostoli, domini mei, quando sollicitè perquiritis, quis eius vitæ finis fuerit, paucis annotabo.

Petronillam itaque bene nòstis voluntate Petri Apostoli clinicam factam. Memini enim interfuisse vos, cum permulti eius discipuli apud illum ederemus, & Titus diceret ad eum; Quando omnes à te curantur, cur Petronillam pateris ex paralyti decumbere? Cui tum Petrus respondit; Sic enim ei expedit. Ne quis tamen putet me his verbis indicare voluisse, fieri non posse ut sanetur, volo ut surgat & ministret nobis. Et mox illa surrexit incolumis; expleto autem ministerio, iussit eam Apostolus redire ad lectum suum. Postquam autem in Dei timore cœpit esse perfecta, non modò ipsa curata est, sed etiam permultis alijs suis precibus obtinuit sanitatem. Cum autem esset præstanti forma corporis, Flaccus Comes venit ad eam cum militibus suis, sibi eam coniugem assecutus. Dixit verò illi Petronilla; Irâne ad puellam inermem cum armato milite venis? Si me vis habere coniugem, da operam, ut matrona & virgines honesta post triduum ad me veniant, ut ego cum illis pariter accedam ad aedes tuas. Trium itaque dierum spatio impetrato, sancta virgo ieiunijs & orationibus vacavit, habens apud se sanctam virginem Feliculam in Dei timore perfectam. Tertio inde die venit ad eam S. Nicomedes presbyter; Christi que mysteria celebravit; cumque virgo sacratissima Christi Sacramentum accepisset, reclinans se in lectulum, emisit spiritum. Matrone autem & virgines, quas Flaccus ad eam miserat, exequias funeris eius celebrarunt.

Porrò

In Matth. 10.

Puer reuiuiscit.

Matth. 3.

Simon Magnus laceratur à cane.

Cap. 9.
S. Petronilla historia.

Flaccus Comes eam vult habere coniugem.

Missa vna antiquissima.

Cap. 10.
S. Felicula
martyrium.

Porro Flaccus animum aliò transferens, dixit ad Feliculam; Vnum è duobus elige, vt aut sis mea coniunx, aut dijs sacrifices. S. Felicula respondit; Nec vxor tua ero, quia Christo sacra sum; nec immolabo idolis, quia Christiana sum. Tunc Flaccus tradidit eam cuidam Vicario, inclusaque est in obscuro quodam cubiculo, & mansit illic dies septem absque cibo. Dicebant autem ei vxores custodum; Cur vis mala morte perire? Accipe virum hunc nobilem, diuitem, formosum, florentem ætate, Imperatoris amicum & Comitem. At Felicula nihil ijs respondit, nisi hoc solum; Virgo Christi sum, & præter eum nullum alium accipio. Post dies septem ducta est ad Vestæ virgines, vbi rursus rotius hebdomadæ inedia se affecit. Nulla enim ratione eò potuit adduci, vt ex illarum manibus cibum caperet. Deinde sublata in eculeum, dicebat alta voce; Iam ceppi videre Christum amatorem meum, in quem totus amor meus defixus est. Cumque dicerent ei tum alij omnes, tum etiam tortores eius; Nega te Christianam, & dimitteris; illa clamabat; Ego amatorem meum non nego, qui mea causa fel edidit, acetum gustauit, spinis coronatus & cruci affixus est. Post hæc ab eculeo deposita, & in cloacam proiecta est. Sanctus autem Nicomedes presbyter in spelunca degens, clam abstulit corpus eius, noctu in biroto vehens illud ad casulam suam septimo milliario ab vrbe Roma via Ardeatina, ibique eam sepeliuit, quo in loco fructificant orationes eius vsq; in hodiernum diem. Peruenit autem ad Flaccum, quid egisset Nicomedes presbyter, iussitque eum compræhensum duci ad sacrificandum. Sed dicente illo; Ego non sacrifico, nisi Deo omnipotenti, qui regnat in cælis, non istis saxeis dijs, qui in templis quasi in carceribus custodiuntur, plumbatis diutissime cæsus, migravit ad Dominum. Corpus autem eius in Tyberim demersum est, quod quidam eius clericus, re & nomine Iustus, collegit, birotoque impositum, transtulit ad hortulum suum iuxta muros via Numantina, atque illic humo condidit; vbi Dominum orantes, ea, quæ petunt, assequuntur eius martyrij interuentu.

S. Nicomedes perimur.

Cap. 11.
Epistola Eutycheis & cædes SS. Nerei & Achillei.

Eutyches, Victorinus & Maro, serui Domini nostri Iesu Christi, Marcello; Quando venerunt literæ tuæ, ad sanctos Nereum & Achilleum scriptæ, illi iam ante dies triginta peruenierant ad coronam. Cum enim Flauia Domitilla, virgo illustrissima, immò Christianissima, ab ipsis eius eunuchis docta virginitatem suam Christo conseruare, Aurelianum sponsum suum contemneret, is propter Christi professionem in hanc insulam fecit eam relegari, atque etiam huc veniens, Nerei & Achillei animos coepit muneribus fidencare. At illi dona eius execrantes, Domitillæque fidem magis magisque in Domino confirmantes, grauisimis verberibus sunt attræctati, & Tarracinam missi, Memmio Ruso consulari traditi sunt; qui cum eos eculeo & flammis ad immolandum idolis compelleret, responderunt se à beato Petro baptizatos, nulla ratione posse idolis immolare; sicque capite cæsi sunt. Eorum autem corpora rapuit Auspicius discipulus eorum, nutritor sanctæ virginis Domitillæ, & in crypta arenaria sepeliuit via Ardeatina, milliario vno & dimidio ab Vrbs muro, iuxta monumentum, quo condita fuerat Petronilla, Apostoli Petri filia, quemadmodum Auspicius ipse nobis retulit. Erit igitur charitatis tuæ, sollicitè curam nostri gerere, & eiusmodi aliquem ad nos mittere, qui & tua & nostra sospirate nos exhilaret. Dies natalis martyrum horum est 4. Idus Maias.

Cruciatu, constantia & cædes SS. Nerei & Achillei.

Cap. 12.

His literis acceptis, Marcellus misit germanum suum ad insulam, qui cum his Christi confessoribus egit illic annum vnum; ac deinde reuersus ad Marcellum, hæc ei narrauit; Cum Aurelianus, cæsis Nereo & Achilleo, Domitillam ad sibi consentiendum inducere moliretur, dictum est illi à quodam, maiorem ei intercedere amicitiam cum Eutyche, Victorino, & Marone, quam cum Nereo & Achilleo intercessisset. Itaque à Nerua principe impetrauit eos sibi donari, si sacrificare nollent. Sed illis viriliter agentibus, & minas Aureliani contemnentibus, ex insula amotos, tanquam seruos suos per sua prædia diuisit; Eutychem decimo & sexto milliario ab Vrbe via Numantina, Victorinum milliario sexagesimo via Salaria, Maronem centesimotriciesimo eadem Salaria via; iussitque eos rota die terram fodere, & cantabrum edere ad vespæram. (Sic enim habet historia, quid autem cantabrum vocet, ignoro; nisi fortè Cantabricam herbam velit accipi, cuius meminit Plinius lib. 25. cap. 8.) Sed Deus omnipotens fecit illos gratiosos in locis peregrinis. Eutyches enim filiam conductoris loci illius à dæmone liberauit; Victorinus loci vicedominum, triennio ex paralyti decumbentem, precibus sanauit; Maro hydrope vexatur curauit. Loquebantur, intercæ populis, multosque ad Christi religionem traduxere, ornatique presbyterio, credentium numerum

numerum egregiè auxerunt. Id non ferens satan, Aureliani animum ira inflammavit, isque multos eò misit, qui multiplici pœnarum genere illos interficerent: & Eutychem quidem media via cædi iussit, donec exhalaret spiritum: cuius corpus Christiani cum multo honore spelièrunt, & super illud basilicâ in Christi nomine extruxerunt. Victorium autem apud Cortinâ, vbi putentes & sulphureæ emanant aquæ, in ipsas aquas capite deorsum verso trium horarum spatio deprimi mandauit, iterumq; sustolli. Quod cum triduo vir sanctus pro Christi nomine pertulisset, migravit ad Dominum. Et si autem Aurelianus ueruerit, ne quis illud terra conderet, at tamen postridiè uenerunt Amiterenses, raptumq; in suum territorium transtulère, mandâruntq; sepulturæ. Denique Maronem uoluit ab amico suo Turgio ingenti saxo opprimi. Itaque in eius humeros imposita est petra immanissima, quam homines septuaginta ægrè possent trochlea adducere. Eam autem vir sanctus tanquam leues paleas ad duo miliaria portauit illæsus, coque loci eam reposuit, vbi solitus erat Domino preces offerre: cuius sanè facti admiratione eius prouinciæ populus adductus est ad fidem Christi, & sacro baptisinate expiatus. Porrò Consulatus, acceptis ab Aureliano muneribus, S. Maronem occidit. Populus uerò in ea petra, quam humeris suis gestarat, excidit sepulcrum, ibique eum condidit, & in eius nomine Christo ecclesiam fabricauit, in qua præstantur beneficia Domini usque in præsens in sui nominis gloriam.

Cædes Eutychem.

Item Victorini.

Item Maronis.

Postquàm igitur sanctos omnes, qui S. Domitillæ erant solatio, è medio sustulit Aurelianus, dixit ad Sulpitiu & Seruilianu illustres iuuenes; Scio collactaneas Domitillæ Euphrosynam & Theodoram vos habere sponsas, uirgines sapientissimas. Vbi ergo Domitillam ego ex insula in Campaniam reuocauero, illæ inuisendi gratia ad eam accedant, ut sua persuasione inducant eam ad obsequendum mihi. Itaque Domitilla ex Pontia insula Taracinas perducta, Euphrosyna & Theodora uenerunt ad eam, pariterque magno sunt gaudio affectæ. Cum autem ventum esset ad epulas, illis prandentibus, Domitilla ieiunijs & precibus dabat operam. Dixerunt autem ei Euphrosyna & Theodora; Dum prandemus nos & uiris nubimus, non possumus colere Deum tuum? Respondit Domitilla; Vos quidem sponsos habetis, uiros nobiles. Quòd si uerò alij ignobiles & humili loco nati, ab illis auocare vos uellent, sibi que matrimonio iungere, num uos illis pareretur? Euphrosyna & Theodora dixerunt; Auertat hoc Deus à mentibus nostris. Tum Domitilla; Auertat, inquit, & à mente mea. Magnum enim ego sponsum habeo filium Dei, qui de cælo descendens, promisit se illarum fore sponsum, quæ uirginitatem ament, sui que amore in uirginitate permanentibus daturum se vitam æternam, & è corpore abeuntes ducturum in cælos, in thalamum suum sempiternum, vbi cum angelis exultent, & inter flores aromatum in medio paradisi vitam uiuant iucundissimam, & sine fine splendidissimè epulentur. Cum autem ille hæc promitteret, & dictis eius fides non haberetur, cæcis uisum reformauit, leprosos curauit, morbos omnes depulsi, mortuos excitauit. Atque hunc in modum uerum se Dei filium declarauit, & multi in eum crediderunt.

Cap. 13.

S. Domitilla Taracinas perducetur.

Ait autem ad illam Theodora; Fratrem habeo iuuenem, Herodem, iam annum unum oculorum lumine orbatum. Si ergo uera loqueris, sana illum in Dei tui nomine. Ait uerò etiam Euphrosyna; Tu quidem Romæ habes fratrem cæcum? ego autem hic habeo filiulam nutricis meæ, quæ ex morbo loquendi beneficium perdidit. Auditus quidem integer est, sed lingua uoces & uerba formare non potest. Et hæc dicens, curauit puellam eò acciri. Domitilla igitur prosternens se in orationem, fleuit diutissimè. Deinde surgens, & manus expandens in cælum, dixit; Domine Iesu Christe, qui dixisti, Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi, ostende me uerum tibi dixisse testimonium. His dictis, signum Crucis in os mutæ expressit, & ait; In nomine Domini mei Iesu Christi loquere. Mox puella in has erupit uoces; Verus est Deus tuus Domitilla, & uera sunt omnia, quæ tuo ore deprompsisti. Tum ambæ se abiecerunt ad pedes Domitillæ, & credentes, mysterijs Christi initiatæ sunt. Frater etiam Theodoræ cæcus eò adductus, Domitillæ precibus & mentis & corporis lumen obtinuit. Porrò omnes utriusque sexus homines, tum serui, tum ingenui, qui ex urbe eò aduenerant, uisis his signis, in Christum crediderunt, & baptizati sunt: domusque illa, in qua manebant, instar ecclesiæ cuiusdam erat.

Cap. 14.

Matth. 28.

Muta puella loquitur.

Cæcus uider.

His ita gestis, Aurelianus cum duobus sponsis, quos diximus, uenit, adducens secum tres, qui organis canerent, tanquam uño die triplices nuptias celebraturus. Sulpitius autem & Seruilianus ut uiderunt mutam loqui, & Herodem Theodoræ fratrem

Cap. 15.

trem

Sulpitius & Seruilianus credunt in Christum.

Aureliani interitus.

Sulpitij & Seruiliani caedes.

Item Domitillæ &c.

trem visum recuperasse, cognitis etiam omnibus, quæ dicta factaque fuerant, crediderunt: cumque Aurelianus multa instantia hortaretur eos, vt vno die nuptiarum celebrarent, illi vt homines sapientissimi, dixerunt ei: Da honorem Deo, cuius virtute & multa loquitur, & cæcus videat. At ille neglectis ijs, quæ ab eis dicebantur, per vim iussit includi Domitillam intra cubiculum, vt posset securus facere quod ei libitum esset: postisque organis, à coena coepit lætus saltare inter eos, vt est moris in nuptijs. Porro cæteris saltando defatigatis, ille sine intermissione duos dies & noctes totidem saltauit, donec corruens expiraret. Ea re perterriti omnes, in Dominum crediderunt. Frater autem Aureliani Luxurius petijt ab Imperatore Traiano, vt liceret ipsi omnes hos ad sacrificandum compellere, nolentesque quibus vellet poenis affectos interimere. Itaque Sulpitium & Seruilianum Prefecto vrbs Aniano tradidit, qui non ignorans eos nuper Christiana religione initatos, cum nullo pacto vellent deinceps idolis immolare, eos decollari precepit: quorum corpora Christiani posuerunt in preidio eorum via Latina milliario secundo, quo in loco exuberat virtus martyrij eorum vsque in presentem diem. Post hæc Luxurius abiit Taracinas ad virgines habebat, & vt vidit prorsus eas ad sacrificandum induci non posse, ablati omnibus, quæ habebant, in eo cubiculo, in quo pariter morabantur, eas inclusit, igneque supposito combussit. Altero die sanctus Cæsarius diaconus eò veniens, sanctarum virginum corpora nihil læsa reperit. In facies enim suas prostrata, orantes Dominum decesserunt. Ea igitur nouo sarcophago condens, in humo altius effossa sepeliuit.

MARTYRIVM S. PANCRATII, EX PERVETV.
STO MS. CODICE DESCRIPTVM— CVI SVFFRA-
gantur antiquissima Martyrologia. Stylum nonnunquam
modicè eliminamus.

Maij 12.
Cap. 1.

Cledonius pater Pancratij.

EMPORIBVS illis immanis fuit persecutio Christianorum, quos dijs thura ponere volebant Diocletianus & Maximianus sceleratissimi Imperatores. Fuit tum apud prouinciam Phrygiam Cledonius quidam, vir nobilissimus. Is habuit filium nomine Pancratium ex amissa coniuge. Vocauit autem ad se fratrem suum Dionysium, commendauitque ei filium Pancratium, dicens; Coniuero te, frater charissime, per omnipotentem Deum & per magnam virtutem eius, vt omne patrimonium meum, quod siue hic, siue in vrbe Roma videor habere, nepoti tuo Pancratio fideliter & accuratè conserues. Ita mortuo Cledonio, Dionysius erga Pancratium pijssimum semper animum declarauit, adeoque eum dilexit, vt in nullo eum offendere videretur. Post triennij autem tempus Romam cum Pancratio profectus, in monte Cælio cum omni familia & cum dijs suis mansit. Propter nimiam verò persecutionem, Pontifex Romanus in vico Dionysij & Pancratij latitabat: cuius egregias virtutes cum Dionysius cognouisset, & vt omnem populum à cultu idolorum reuocaret, & ad viam rectam æternamque vitam perduceret, cum Pancratio nepote ad eius notitiam studuit peruenire. Itaque quadam die venerunt ad ostium Pontificis, & sciscitante Eusebio ostiario, totius sanctitatis viro, quidnam vellent, illi eius genibus aduoluti rogârunt, vt ad Pontificis conspectum adduci mererentur. Eusebius nunciauit hoc Pontifici, ita dicens; Domine pater, quidam clarissimi viri pro foribus stant, orantes vt tuæ beatitudini presentari mereantur. Ijs auditis, sanctus Pontifex, magno affectus gaudio, in orationem se prosternens, dixit; Domine Iesu Christe, rex regum & Domine dominantium, qui mihi vltimo seruorum tuorum aduentum eorum reuelare dignatus es, confirma in eis opus tuæ misericordiae. Deinde iussit eos quamprimùm ad se introduci. Illi verò miserunt se ad pedes sancti Pontificis, rogantes, vt Christum ipsi indicaret, quem hactenus ignorassent.

Cap. 2.
Dionysius & Pancratius post catechismum baptizantur.

At sanctus Pontifex eos complexans, declarauit eis caelestem diuinitatem: porro post dies viginti baptizauit eos. Facti igitur Christiani, ad eò coepere seruentes esse in timore Dei, vt etiam vltro persecutoribus sese offerrent. Non post multos dies migravit ad Dominum Dionysius cum præmijs caelestibus, charus & dignus Deo. Cum au-
tem